

Andor Zsigmond szerdán délután kifizette színészeit.

A járásbírószágon augusztus 31-ére tűzték ki a város pörének tárgyalását, de a tárgyalás megtartására már nem lesz szükség.

A nyári szegedi színház, úgy látszik, az utolsó felvonás felé közeledik és a jelek szerint augusztus 31-én legördül a függöny, a nyári operett véget ér. Az augusztus harmincegyedik dátumot szerda délelőtti a járásbírószágon *Andor Zsigmond* a pád alelnök tette ki, mint a város által indított pör tárgyalásának napját és ez a járásbírószági tárgyalás lesz a fináléja ennek a sok szerzővel dicsekedő nyári szindarabnak, amelyet egyesek szerint Andor Zsigmond részben csak azért tűzött műsorra, hogy a közönség megismerje a szerzők és szereplők kvalitását.

A színházi válság elsimítása egyébként ma délelőtti megkezdődött. *Andor Zsigmond* színgazgató ugyanis megkezdte a színészek hűtőleves gázsijának kifizetését. Először a csődöt kérő színészeket, *Baróti Józsefet*, *Kertész Vilmost* és *Beck Miklóst* fizették ki, utánauk következtek a társulat többi tagjai és *Andor Zsigmond* ma már a társulat egyetlen tagjának sem tartozik. Augusztus 16-ig az összes gázsikat kiegyenlítették.

Ugyancsak ma délelőtti fejeződtek be a hitelezőkkel folytatott tárgyalások is és ezeknek eredménye az, hogy *Andor Zsigmond* hitelezőivel *magánegyezséget* kötött és az egyezség értelmében 12 és 18 hónap alatt fizeti ki a tartozás száz százalékát.

A város tanácsa — mint ismeretes — a bírósághoz fordult a színgazgató szerződésének felbontása iránt és a járásbírószágon a tárgyalás napjára *augusztus 31-ét* tűzte ki. Erleltülésünk szerint a város tanácsa, amennyiben *Andor* igazolja, hogy kifizette a társulat tagjait és a hitelezőkkel is megállapodott, a *küldetését* a pör továbbá *visszavont* áll, illetve a pörben szüneteltetést kér. Ha pedig *Andor* kötelezettségeinek eleget tett, a Színész Egyesület azonnal leköltözi a miniszter által kiadott koncessziót és a színpad megnyitását akadályozni nem lehet.

„Vizrazziát” tartanak a külvárosrészekben.

Csatorna nincs, de a víznek nem szabad kifolyni az uccára.

Az elhanyagolt külvárosrészek szomorú képe eléggé ismeretes a nyilvánosság előtt — csak éppen a tanács nem ismeri eléggé. Ezekben a házakban már nem egyszer beszámoltunk az elöntött, szomorú városrészekről, ahol csatorna nincs és mocsarak felett térnek nyugalomra a szerencsétlen emberek, akiket sorsuk Szeged külvárosaiba vetett. Most igen *érdekes* intézkedés tartja izgalomban ezeket az embereket. Rendőrök járják végig a házakat, szinte *vizrazziát* tartanak, hogy az elhasznált víz ne folyjon ki az uccára. Csatornák azonban nincsenek, de mocsarak, tavak és ingoványok virulnak.

Ujabbán *sorra* járják a *pocsolyás* utcák házait a rendőrök és kilógatják, hogy a mosás és egyéb tisztálkodási vagy háztartási célokra használt víz kifolyik a méteres mélységű uccai zöld vízbe. *Bármelyik vár arra, aki ki merészkedik* *beletartani* az elhasznált vizet az uccára.

Ezek után pedig felmerült az az általános óhaj: mondaná meg a tanács, hogy *hova* önt-

A színház szanálásáról *Andor Zsigmond* *joggyal* *tandcsos* ezeket mondta:

— *Andor Zsigmond* színgazgató *ma kifizette* *színészeit* *követelését*, aminek folyamánakép a csődnyitási kérvényt *visszavonták*.

— Egyéb hitelezői *tulnyomó* részével *egyezséget* kötött, amelynek értelmében azok követeléseit 1926. évi október 15-től és november 15-től kezdődően 12 és 18 hónap alatt törleszteli oly részletekben, amelyeket a színház gyengébb látogatottsága mellett is kényelmesen elbírt. Három kisebb hitelezővel még folynak az egyezségi tárgyalások, amelyek eddig csak technikai okokból nem voltak befejezhetők, azonban ezen tételek *Andor* ügyének rendezésében zavarólag már nem fognak halni.

— Minden kereskedőnek, minden üzlemnek és minden vállalatnak vannak tartozásai és szakértők véleménye szerint *Andor* tartozásai nem haladják meg azt az összeget, amelyet színházának forgalma elbírt. Nem is az összeg nagysága volt elviselhetetlen teher az ő vállalatkozásánál, hanem a szükséges kereskedelmi érzék negligálása, a hitelezők egyrésztének a város szanálási terve által felcsigázott mohósága idézte elő az ő helyzetét és nem utolsó szerepe volt azon körülménynek sem, hogy egyes újságok nap-nap után foglalkozván az ő vagyoni viszonyaival és bajaival, a szó szoros értelmében mindenki elrejtett attól, hogy vagyoni kérdésekben tárgyalásba bocsájtkozzék és valamilyen rendezés sikerüljön.

— Az ország minden színháza bajban van. A színgazgatók kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudnak és ezzel szemben *Andor művészi teljesítményéért* a városi tanács *legmelegebb elismerését* nyerte el.

— A város által folyamatba tett pör bírói döntése elé *Andor Zsigmond* nyugodtan néz és nem kíván azok hibáiba esni, — akik előre hangulatot ipakodnak kelteni ellene.

sék ki ezt a vizet, ha *csatornák* helyett *bacilusokkal* teli *nyitott*, *mély árkok* vannak? És hova vezessék a házak teteféről lefolyó esővizet? A kiállításba helyezett büntelést és a rendőrség sürti látogatását igyekszik mindenki elkerülni, de *módot rá senki sem tud*. Minden ilyen sürtn megisméltendő rendőri figyelmeztetés és kiállításba helyezett büntetés érthető izgalmat vált ki a pusztulásra ítélt városrészekben. A pincékből nyugodtan szivódik fel a falakba a tuberkulózis mérgező lehellete, amelyet bőven táplálnak a pocsolyás árkok. A furott kutak bőséges táplálékot nyújtanak a járványokat keltő szennyvíznek és békáknak, de a mosdóvíznek nincs egy tenyérnyi helye e tengernyi mocsár felett.

A kegyesen elrendelt és végrehajtott árok-tisztító munkálatok szerencsésen befejeződtek: ott áll a többéves megerjedt szenny és piszok a járdák mellett, az árkok szélén és onja az augusztusi hőségbe a fertők egészséges illatát. Ime: ez Szeged.

A középkori omladozó ispotálytól — a modern közkórházig

Végig a közkórház újjászületett falai között.

Pontosan száz éve annak, hogy a kórház középső részét felépítették és észrevették, hogy az emeletes épület falai *nedvesek*. Száz éven át *egészségtelen bagolyvár* volt a kórház, míg 1926-ban végre hozzáálltak a hatalmas épülettömb radikális renoválásához. Ha idegen tévedt Szegedre, a kórházat *letagadták* előtte.

A nagyvíz után, amidőn amerikai gyorsasággal modern város épült fel a romok felett, a közkórház újjáépítéséről teljesen megfeledkeztek. Akkor még nem volt fontos a kórház, ahová csak szegények jártak be meghalni, de azok is már csak akkor, ha a halál szele megérintette beteg testüket. Ez

az írtózás a vizes, nedves, penészes falu közkórházról — amelyet bátran elnevezhetik *szegények házában* — megmaradt a háború alatt, mondhatni egészen napjainkig. Hiábavaló munka volt a közkórház derék orvosainak minden önfeláldozása, a mindenkorai igazgatók küzdelme a város makacs szanálásával. A közegészségügy, a folyton szaporodó város lakosságának ijesztő mérvű betegstatisztikája felett kétségintéssel tértek napirendre.

A háború előtti esztendőben már úgy volt, hogy újjáépítik a közkórházat. Talán még új emeletet is húztak volna rá. Míg később teljesen új kórházat akartak építeni, de jött a háború, amely

megakadályozott minden fejlődést, meghiúsított minden egészséges tervet és lehetetlenné lett minden akarat.

Azután jött az *egyelem*. Ki gondolt most az elhagyatott kőépítményre való ispotályra. Az egyelem volt az első. A kórházról senki semmit sem akart tudni. Kívül-belül hullott a vakolat, a szél vígan fűtött az összetöredezett ablakokon át. Az egyik szárnyépületet *oszlopokkal támogatták fel*. Félni kellett az egész épületrész beomlásától. A kórtermek felszerelése siralmas állapotba jutottak. A néha ajándék formájában kapott segélyekkel csak a legszükségesebb javítási munkálatokat tudták elvégezni. Mindenre kiterjedő általános renoválásra gondolni sem lehetett.

A városnak nem volt pénze. Pedig már hulladozott a belső mennyezet, a lépcsők minden lépés után keservesen nyikorogtak és a padlás éjszakánként baglyok tanyája volt. A betegek minél hamarabb menekülni akartak innen, a betévedtek pedig elbucsztak a földi életől, amidőn legelőször szívpantottak a kórterem nehéz levegőjéből. Pusztulás és egészségvesztés volt itt mindenütt. Az orvosok hősiességgel küzdtek végig a pusztulás országában. Ők csak dolgoztak, vigasztalgtak és gyógyítottak. Nem rajtuk mulott, hogy mindenki szegyenkezve gondolt a kórház siralmas helyzetére.

Egészen az utolsó időkig a város *legutolsó* épülete volt a közkórház. Januárban aztán serény munkásokkal állványoztak az uccai front felől. A városi mérnökség elkészítette a renoválási költségvetést. Az épület minden részében elkezdődött az újjáalakítási munka. Az épület renoválási munkálatát tulajdonképpen dr. *Debre Péter* igazgató-főorvos vezette. Minden legkisebb munka az ő intenciója szerint történt. A legkisebb és legjelentetlenebb részlet sem került el figyelmét. Talán teljesen az ő érdeme az, hogy az átalakítási munka nyolcadik hónapjában az *elhagyatott ispotályból modern kórház* fejlődött ki. Már kora reggel kinn volt a munkások közzét. Irányított, tervezett. Minden fal az ő szemelattára változott át. Önzetlen munkájának talán a legnagyobb jutalmát kapta meg kedden délelőtti, amidőn *Sculléty Sándor* főszámvevő a kórház megtekintése után a következőket mondotta a sajtó képviselőinek:

— *Urak, nézzék meg a közkórházat, nem lehet rátsmerni. A város minden polgára büszke lehet rá.*

Kívülről impozánsan új épület. A főbejárat előtt néhai *Boross József* szoboralapját készítik. Pillanatok múlva már *Debre Péter* igazgató-főorvos fogad. Boldog és büszke. Nagyon meg van elégedve a kórházával.

— Majd elámulnak az orvoskongresszus tagjai — mondja —, hogy mit csináltak a romokból...

Szíves kalauzollással vezet végig az épületen. Végigjárjuk az emeleket, a kórtermeket, a mellék-helyiségeket. Mindent a legaprólékosabb részlettel magyaráz el. A bejárat jobb oldalán az eddigi gondnoki lakás helyébe az adminisztrációs iroda került. Ide kerülnek először a betegek. Eddig az emeleket járták beteg testtel, míg eljutottak a felvételi irodába. Most a gondnoki lakás került az emeletre. A hatalmas emeleti folyosó még friss a kőművesmunkától. Az udvar felőli részen szárnyas, 2–3 méter széles ablakok. Eddig félméteres apró kalitkák voltak az ablakok. Mint a börtönben. Az ajtók is újak. A kórtermek vakító fehérék. Felül meszelt fal, alul másfél méter magasságig világos olajfestés. A kórtermekben öblögetős vízcsap. Eddig a tulsó szomszédokba jártak vizért a lábadozó betegek. A villanylámpa külsővezetékei eltűntek a falakról. Régebben ezek valóságos porlerakódó fészkek voltak. Ma benn a falban fut végig a vezetékek. Ismét kint a folyosón szabályos távolságokban apró erkélyek a járn nemtudó betegek részére. A Röntgen-termet nemrégiben még *cölöp* tartotta fenn. Ma rá sem lehet ismerni az elhagyatott épület-részre.

A levegős, tiszta kórtermek mellett, apró betegszobák klinikaszertűen, tisztviselők részére. A folyosó egyes részein üvegajtós válaszfalak. A tervező agynak mindenre kiterjedt a figyelme. A konyhák modern komforttal berendezve. Méteres magasságban fayence falak. A fürdőszobák is modern berendezésűek. Minden osztálynak külön fürdőszobája van. Eddig a betegek a folyosóra jártak ki mosakodni, pedig a véget nem érő folyosón csak két árva vízcsap volt...

Néhány nap múlva teljesen készen lesz az emelet. A földszinten összezsúfolt betegek ismét visszakerülnek régi helyeikre, a teljesen új berendezésű kórtermekbe. Újak lesznek az ágyak, kijavítva a ruhaneműk. A legtöbb felszerelési tárgyat pedig teljesen újjal cserélték ki.

A kórház udvarában még teljes a kaosz. Malteres és téglatornyók az udvar. Ide valóságos